

DENİZE ATILAN BALIKLAR

Bir iki hafta evvel İstanbul gazeteleri yazdı: O kadar çok torik tutulmuş ki piyasayı düşürmemek, fiatları yüksek tutmak için bir kısmını tekrar denize -ama bu sefer ölü olarak- salıvermişler. Bu hâdiseyi ele alan bir muharrir, haklı olarak, kızıyor, balık ticaretiyle uğraşanlara çıkışıyor. Balıkları denize döküp piyasada çiftini 25 kuruşa satacağımıza, bırakın çifti beş kuruşa kadar düşsün, halk da bol bol balık yesin diyor. Muharririn hiddetine iştirâk etmek mümkün değil, fakat temenni ettiği vaziyetin de gerçekleşmesi mümkün değil; iktisadî şartlara uymuyor. Mürakaba Komisyonu fiatları kontrol etsin, diyor. Farzedelim fiatlar böyle zorla düşürüldü. Ne olacak? Bu sefer de balıkçılar balığa çıkmazlar, veya az balık tutup dönerler. (Balıkçıların birkaç günde bir balığa çıkmağa karar verdiklerini muharir kendisi aynı yazısında haber veriyor). O zaman, balıkçıları balığa çıkmağa polis kuvvetiyle icbar mı edeceğiz? Muharririn acı acı şikâyet ettiği vaziyet, fiatların zoraki yüksek tutulması vaziyeti, serbest rekabetin carî olduğu her sahada her zaman kullanılan bir usuldür. İstanbul balıkları, Garp memleketlerinde büyük kumpanyaların daima yaptıklarını küçük ölçüde tatbik kalkmışlar. Serbest rekabete ve kâr gayesine dayanan iktisadî teşebbüsler, halkın iyiliği, ucuz yaşaması gibi hayırsever gayelerle işlemezler; böyle işlemeyi onlardan bekleyemeyiz de; tatbiatlarına uygun değildir. Çare ya balıkçılığı da devletin iktisadî faaliyetleri arasına sokmak, yahut da hem balıkların denize atılmasının önüne geçecek, hem de piyasanın düşmesine, balıkçıların zarar etmesine mâni olacak teşebbüslere girişmektir. Aynı gazetenin diğer bir sütununda, toriklerden yağ çıkarılması düşünüldüğü yazılıydı; bu yağ, bazı sanayi şubelerinde ihtiyaç hissedilen ve şimdi de dışarıdan gelmiyen bir başka yağın yerini alabilecekmiş. Bu yapılırsa balıklar ziyan olmaz, balıkçılar da zarara girmez. Ama halk yine ucuz balığa kavuşmıyacak. O da bir başka mesele.

Yurt ve Dünya, Sayı 11, Kasım 1941